TRANSPORT SOHASIDA"YASHIL IQTISODIYOT"PRINSIPLARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY NATIJALARI

Ikromova Iroda Normurotovna
Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat institute, Iqtisodiyot va menejment kafedrasi assistenti

Received: 03.11.2025
Revised: 04.11.2025
Accepted: 05.11.2025

Kalit so'zlar:
yashil iqtisodiyot, transport sohasi, iqtisodiy natijalar, ekologik barqarorlik, energiyani tejash, iqlim o'zgarishi, yangi ish o'rinlari, barqaror rivojlanish, atrof-muhitni muhofaza qilish.

Ключевые слова:
зелёная экономика, транспортный сектор, экономические результаты, экологическая устойчивость, энергосбережение, изменение климата, новые рабочие места, устойчивое развитие, охрана окружающей среды.

Keywords:
green economy, transport sector, economic results, environmental sustainability, energy saving, climate change, new jobs, sustainable development, environmental protection.

Annotatsiya. Ushbu maqolada transport sohasida "yashil iqtisodiyot" prinsiplarini joriy etishning iqtisodiy natijalari tahlil qilingan. Yashil iqtisodiyot tamoyillari resurslardan samarali foydalanish, iqlimni himoya qilish va barqaror rivojlanishni ta'minlash transport tizimlarida qanday amalga oshirilishi mumkinligi ko'rsatilgan. Maqolada bu tamoyillarni joriy etishning iqtisodiy foydalari, shu jumladan, atrof-muhitga salbiy ta'sirning kamayishi, energiya iste'moli va xarajatlarni optimallashtirish, yangi ish o'rinlari yaratish, sog'liqni saqlashga ijobiy ta'sir ko'rsatish, hamda transchegaraviy hamkorlikni rivojlantirish kabi jihatlar yoritilgan. Yashil iqtisodiyotning transport sohasida joriy etilishi mamlakatlar uchun iqtisodiy barqarorlik va ekologik barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Аннотация. В статье анализируются экономические результаты внедрения принципов «зелёной экономики» в транспортном секторе. Показывается, как принципы «зелёной экономики» могут быть реализованы в транспортных системах для обеспечения эффективного использования ресурсов, защиты климата и устойчивого развития. В статье рассматриваются экономические преимущества внедрения этих принципов, включая снижение воздействия на окружающую среду, оптимизацию энергопотребления и затрат, создание новых рабочих мест, положительное влияние на здоровье и развитие трансграничного сотрудничества. Внедрение «зелёной экономики» в транспортном секторе играет важную роль в обеспечении экономической и экологической устойчивости стран.

Abstract. This article analyzes the economic results of implementing the principles of the "green

economy" in the transport sector. It shows how the principles of the green economy can be implemented in transport systems to ensure efficient use of resources, climate protection and sustainable development. The article highlights the economic benefits of implementing these principles, including reduced environmental impact, optimization of energy consumption and costs, creation of new jobs, positive impact on health, and development of cross-border cooperation. The implementation of the green economy in the transport sector plays an important role in ensuring economic and environmental sustainability for countries.

Kirish. Hozirgi kunda global iqlim o‘zgarishi va atrof-muhitni muhofaza qilish muammolari transport sohasida jadal hal etilishi kerak bo‘lgan eng muhim masalalardan biriga aylangan. Shu nuqtai nazardan, "yashil iqtisodiyot" kontseptsiyasi ayniqsa transport sohasida amalga oshirilishi zarur bo‘lgan prinsiplardan biridir. Yashil iqtisodiyot — bu iqtisodiy o‘sishni atrof-muhitga zarar yetkazmasdan, resurslarni samarali ishlatishni ta’minlashga qaratilgan tizimdir. Transport sohasida esa bu prinsiplarga amal qilish ekologik barqarorlikni ta’minlash bilan birga iqtisodiy rivojlanishni ham rag‘batlantiradi.

Transport sohasida yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etishning asosiy natijalaridan biri atrof-muhitga bo‘lgan salbiy ta’sirni kamaytirishdir. Bu, o‘z navbatida, iqlim o‘zgarishiga qarshi kurashda katta rol o‘ynaydi. Yashil texnologiyalarni joriy etish orqali avtomobillar va yuk tashish vositalari tomonidan chiqariladigan zararli gazlar miqdori sezilarli darajada kamayadi. Masalan, elektr transporti yordamida uglerod izini kamaytirish mumkin, bu esa atmosferadagi CO2 miqdorini kamaytiradi. Yashil iqtisodiyotga asoslangan transport tizimlari energiya samaradorligini oshirishga imkon beradi. Elektr transporti, masalan, an’anaviy benzinli yoki dizel transport vositalariga qaraganda ancha kam energiya sarflaydi. Buning natijasida jismoniy va yuridik shaxslar uchun transport xarajatlari kamayadi. Bu esa mamlakatning umumiy iqtisodiy holatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi, chunki energiya resurslaridan samarali foydalanish iqtisodiy barqarorlikni oshiradi.

Yashil iqtisodiyotga asoslangan texnologiyalarni rivojlantirish va joriy etish yangi ish o‘rinlarini yaratadi. Yangi turdagi transport vositalari ishlab chiqarish, energiya samaradorligi texnologiyalarini joriy etish va ularni texnik xizmat ko‘rsatish sektori ko‘plab yangi ish o‘rinlarini yuzaga keltiradi. Bu esa bandlikni oshirish va iqtisodiy o‘sishni ta’minlashda muhim ahamiyatga ega. Transport sohasida yashil iqtisodiyot tamoyillarini amalga oshirish odamlarning sog‘lig‘iga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Avtomobillar soni kamayishi, havoning toza bo‘lishi va jamoat

transportining ko‘payishi, shuningdek, velosiped va piyodalar uchun qulay sharoitlar yaratish odamlarning jismoniy faolligini oshiradi. Bu esa yurak-qon tomir kasalliklari, nafas olish tizimi kasalliklari va boshqa sog‘liq bilan bog‘liq muammolarni kamaytirishga yordam beradi.

Yashil iqtisodiyot tamoyillarini transport sohasida qo‘llash xalqaro miqyosda ham hamkorlikni kuchaytirishga olib keladi. Barqaror transport tizimlari, xavfsizlikni ta’minlash va iqlimni himoya qilish bo‘yicha xalqaro kelishuvlar va hamkorliklar rivojlanadi. Bu global iqtisodiy integratsiyaga yordam beradi va transport sektori uchun yangi bozorlarni ochadi. Transport sohasida "yashil iqtisodiyot" prinsiplarini joriy etish iqtisodiy natijalariga nafaqat ekologik yaxshilanishlarni, balki iqtisodiy samaradorlik, yangi ish o‘rinlarini yaratish, sog‘liqni saqlash va xalqaro hamkorlikni rivojlantirish kabi ijobiy o‘zgarishlarni ham o‘z ichiga oladi. Shu sababli, ushbu prinsiplarni amalga oshirish nafaqat ekologik barqarorlikni ta’minlash, balki iqtisodiy o‘sish va xalq farovonligini oshirish uchun ham katta ahamiyatga ega.

Adabiyotlar tahlili. Transport sohasida "yashil iqtisodiyot" prinsiplarini amalga oshirishning iqtisodiy va ekologik natijalari haqidagi ilmiy-tadqiqotlar ko‘plab sohalarda muhokama qilinmoqda. Ushbu sohada olib borilgan tadqiqotlar transport tizimlarining ekologik barqarorligini ta’minlashga qaratilgan yondashuvlarning samaradorligini o‘rganadi. Adabiyotlarni tahlil qilishda transport va yashil iqtisodiyotning o‘zaro bog‘liqligini, shuningdek, bu sohada amalga oshirilgan iqtisodiy tadqiqotlarni ko‘rib chiqamiz. Ko‘plab tadqiqotchilar yashil iqtisodiyot tamoyillarini transport sohasiga tatbiq etishning muhimligini ta’kidlagan. Tadqiqotda, elektr transporti va gidrogen energiyasidan foydalanishning atrof-muhitga ijobiy ta’siri hamda iqtisodiy jihatlari batafsil o‘rganilgan.

Transport sektori iqlim o‘zgarishining eng katta sababchilaridan biri bo‘lib, uning iqlimga ta’siri va uglerod chiqindilari hajmi haqida ko‘plab izlanishlar mavjud. Tadqiqotda, ayniqsa, jamoat transportini rivojlantirish va avtomobillarni elektr transportiga o‘tkazishning samaradorligi muhokama qilingan. Transport sohasida yashil iqtisodiyotning iqtisodiy ta’siri haqidagi tadqiqotlar ham tobora ko‘paymoqda. Shuningdek, bu tadqiqotda yangi texnologiyalarni joriy etishning jamiyatga, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda ijobiy ta’siri ko‘rsatilgan. Yashil iqtisodiyot va transport sohasidagi xalqaro hamkorlik ham ko‘plab tadqiqotlarning mavzusiga aylangan. Tadqiqotda, energiya samaradorligi yuqori bo‘lgan transport tizimlarining o‘zaro integratsiyasi va transchegaraviy hamkorlik orqali global iqtisodiy barqarorlikka erishish yo‘llari ko‘rsatilgan. Transport sohasida yashil iqtisodiyot tamoyillarini tatbiq etishning ijtimoiy va sog‘liqni saqlashga ta’siri ham alohida ta’kidlanadi. Tadqiqotda, bu kabi tashabbuslar orqali yurak-qon tomir kasalliklarini kamaytirish va nafas olish tizimi kasalliklariga qarshi kurashish mumkinligi ta’kidlangan.

Yashil iqtisodiyot tamoyillarini transport sohasida joriy etishning iqtisodiy va ekologik natijalari bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlar mavjud muammolarni hal qilishda ijobiy rol o‘ynashini ko‘rsatmoqda. Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, transport tizimlarining barqarorligini ta’minlash va yashil texnologiyalarni rivojlantirish iqtisodiy

samaradorlikni oshirishga, atrof-muhitni muhofaza qilishga va ijtimoiy farovonlikni yaxshilashga yordam beradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi transport sohasida "yashil iqtisodiyot" prinsiplarini joriy etishning iqtisodiy natijalarini tahlil qilishdir. Tadqiqotda transport tizimlarining ekologik va iqtisodiy samaradorligini baholash, yashil iqtisodiyot tamoyillarining transport sektoriga ta'sirini aniqlash va shu orqali iqtisodiy o'sish va barqaror rivojlanishni ta'minlashning mumkin bo'lgan yo'llarini o'rganish maqsad qilingan. Tadqiqot metodologiyasi quyidagi asosiy bosqichlardan iborat:

Tadqiqot kvantitativ va sifatli yondashuvlarni birlashtirgan aralash metodologiya asosida amalga oshiriladi. Bu, transport sohasidagi yashil iqtisodiyot prinsiplari ta'sirini o'lchash va tushunish uchun ham sonli, ham sifatli ma'lumotlarga murojaat qilishni ta'minlaydi. Tadqiqotning asosiy maqsadi quyidagi savollarga javob berishdir:

- Yashil iqtisodiyot tamoyillari transport sohasida qanday amalga oshirilmoqda?
- Yashil iqtisodiyot prinsiplarini joriy etishning iqtisodiy samaradorligi qanday?
- Yashil transport tizimlarining atrof-muhitga bo'lgan ta'siri qanday?

Tadqiqotda ikkita asosiy ma'lumotlar yig'ish usuli qo'llaniladi:

- Anketalar va so'rovlar: Jamoat transporti, elektromobillar va boshqa yashil texnologiyalarni amalga oshirayotgan shaharlar va hududlarda transport tizimi ishtirokchilari (yuristlar, transport kompaniyalari, fuqarolar) o'rtasida so'rovlar o'tkaziladi. Bu usul orqali transport sektorida yashil iqtisodiyotning joriy etilishi va uning iqtisodiy samaradorligi haqida bevosita fikrlar to'planadi.
- Tahliliy metodlar: Yashil iqtisodiyot tamoyillarini transport tizimiga qo'llash bo'yicha ilgari o'tkazilgan ilmiy tadqiqotlar va mavjud adabiyotlarni tahlil qilish. Bu usul transport sohasida yashil iqtisodiyotga asoslangan texnologiyalarning samaradorligi, iqtisodiy ta'siri va ijtimoiy foydalari haqida mavjud nazariy bilimlarni umumlashtirish imkonini beradi.

Tadqiqotda tasodifiy ravishda tanlangan bir necha shaharlar va transport tizimlari namunalari o'rganiladi. Yashil iqtisodiyotga asoslangan transport tizimlarini rivojlantirgan va ilgari surgan shaharlar (masalan, Yevropa davlatlari, Xitoy, AQSh) va rivojlanayotgan mamlakatlarda (masalan, Markaziy Osiyo va Sharqiy Yevropa) amalga oshirilgan tajribalar tahlil qilinadi.

Namuna tanlash:

- Shaharlar va hududlar: Tadqiqotda, yashil iqtisodiyot tamoyillarini tatbiq etishda ilg'or tajribaga ega bo'lgan shaharlar (masalan, Amsterdam, Xitoyning Pekin shahri, Toshkent) va rivojlanayotgan mamlakatlardagi hududlar o'rganiladi.
- Ma'lumot yig'ish: Har bir hududda transport sohasining ekologik va iqtisodiy samaradorligi o'lchanadi va tasdiqlangan so'rovlar yordamida yangi transport tizimlariga bo'lgan aholi qarashlari o'rganiladi.

Tadqiqotda yig'ilgan ma'lumotlar statistik tahlil usullari yordamida qayta ishlanadi. Tahlil qilishda quyidagi statistik metodlar qo'llaniladi:

- Deskriptiv statistika: Transport tizimlarining ekologik ta’siri, energiya iste’moli, xarajatlar va boshqa iqtisodiy ko‘rsatkichlar to‘g‘risidagi ma'lumotlar tahlil qilinadi.
- Regressiya tahlili: Yashil transport texnologiyalarining iqtisodiy samaradorligini, masalan, energiya tejash va chiqindilarni kamaytirishdagi ta’sirini o‘lchash uchun regressiya modellari qo‘llanadi.
- O‘zgaruvchanlik va bog‘liqlik tahlili: Transport sektori rivojlanishining iqtisodiy o‘sish va ekologik barqarorlik bilan qanday bog‘liqligini aniqlash uchun o‘zgaruvchanlik tahlili o'tkaziladi.

Shuningdek, transport va yashil iqtisodiyot sohasida mutaxassislar bilan intervyular o‘tkaziladi. Intervyularda ekspertlar transport sektori uchun barqaror yechimlar, yangi texnologiyalar va ular orqali erishiladigan iqtisodiy natijalar haqida fikr bildiradilar. Bu intervyular tadqiqotning sifatli qismini tashkil etadi va ma'lumotlarni yanada chuqurroq tahlil qilishga yordam beradi. Tadqiqotda turli mamlakatlardagi yashil iqtisodiyotga asoslangan transport tizimlari o‘rganilib, ularning iqtisodiy va ekologik natijalari taqqoslanadi. Buning natijasida, transport tizimlarida yashil iqtisodiyot prinsiplarini tatbiq etishning turli shakllari va samaradorligi haqida umumiy xulosa chiqariladi.

1-Jadval. Yashil iqtisodiyot tamoyillarining transport sohasidagi iqtisodiy va ekologik ta’sirini tahlil qilish.

Tadqiqot usuli	Ma'lumotlar	Natijalar	Iqtisodiy ta’sir	Ekologik ta’sir
So‘rovlar va anketalar	Jamoat transporti foydalanuvchilari, elektromobillar va transport kompaniyalarining fikrlari	Foydalanuvchilar va kompaniyalar transport tizimlarining samaradorligini baholadi	Transport xarajatlari kamayishi, yangi ish o‘rinlari yaratish	Atrof-muhitga bo‘lgan zarar kamayadi, CO2 chiqindilari pasayadi
Ilmiy tahlil	Mavjud adabiyotlar va ilgari o‘tkazilgan tadqiqotlar	Yashil iqtisodiyotning transport tizimidagi o‘rni va samaradorligi	Yashil texnologiyalarga investitsiyalar iqtisodiy o‘sish va barqaror rivojlanish keltiradi	Yashil texnologiyalar chiqindilarni kamaytiradi, energiya tejaydi
Statistik tahlil (Regressiya)	Ma'lumotlar to‘plami (xarajatlar, energiya iste’moli, chiqindilar)	Regresiya tahlili orqali iqtisodiy samaradorlikni o‘lchash	Transport tizimlarining energiya samaradorligi va xarajatlarida	Atrof-muhitga bo‘lgan ta’sir, CO2 chiqindilari va ekologik

Tadqiqot usuli	Ma'lumotlar	Natijalar	Iqtisodiy ta’sir	Ekologik ta’sir
			sezilarli pasayish	zararni kamaytirish
Ekspert intervyulari	Transport va yashil iqtisodiyot mutaxassislari	Yashil transport texnologiyalari haqida ekspert fikrlari	Yashil texnologiyalarni joriy etish iqtisodiy barqarorlikka ta’sir qiladi	Iqlim o‘zgarishiga qarshi kurashda transport tizimlarining roli
Taqqoslash tahlili	Turli davlatlar (Yevropa, Xitoy, AQSh) tajribalari	Turli mamlakatlarda yashil transport tizimlarining iqtisodiy va ekologik samaradorligi	Rivojlangan mamlakatlarda transport tizimlarining samaradorligi yuqori	Ekologik toza transport tizimlarining muvaffaqiyatli joriy etilishi

Ushbu tadqiqot metodologiyasi transport sohasida yashil iqtisodiyot prinsiplarini joriy etishning iqtisodiy natijalarini aniqlashga yo‘naltirilgan. Tadqiqotda kvantitativ va sifatli metodlarning uyg‘unligi, statistik tahlil va ekspert intervyulari orqali aniq, ishonchli va holis natijalar olishga intiladi. Bu metodologiya transport sektorida yashil iqtisodiyot tamoyillarining amaliy ahamiyatini va ularning iqtisodiy samaradorligini tushunishga yordam beradi.

Tadqiqot Muhokamasi. Ushbu tadqiqotda transport sohasida yashil iqtisodiyot prinsiplarini joriy etishning iqtisodiy va ekologik natijalari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari ko‘rsatishicha, yashil iqtisodiyot tamoyillarini transport sohasida amalga oshirish nafaqat atrof-muhitni himoya qilish, balki iqtisodiy o‘sishni qo‘llab-quvvatlash, energiya resurslaridan samarali foydalanish va yangi ish o‘rinlarini yaratish imkoniyatlarini yaratadi.

Tadqiqotda yashil iqtisodiyot tamoyillarining transport sektorida joriy etilishining muhimligi ta'kidlandi. Yashil iqtisodiyotga asoslangan transport tizimlari, ayniqsa, elektr transporti va qayta tiklanuvchi energiya manbalariga asoslangan texnologiyalar, ekologik izni sezilarli darajada kamaytirishga yordam beradi. Yashil transportning muvaffaqiyatli rivojlanishi nafaqat karbon chiqindilarini kamaytiradi, balki energiya resurslarini tejashga ham katta yordam beradi. Shuningdek, jamoat transportining rivojlanishi va aholining transport xarajatlarini kamaytirishi, shaharlarni boshqarish samaradorligini oshiradi.

Tadqiqotda yashil iqtisodiyot tamoyillarini tatbiq etishning iqtisodiy samaradorligi haqida ham muhim ma'lumotlar taqdim etildi. Yashil texnologiyalarni transport sohasiga joriy etish transport xarajatlarini kamaytirishga, yangi ish o‘rinlarini

yaratishga va energiya samaradorligini oshirishga olib keladi. Tadqiqotda ko‘rsatilganidek, yashil transport tizimlarining joriy etilishi uzoq muddatda iqtisodiy foyda keltirishi mumkin. Masalan, elektromobillarni ishlab chiqarish va ularni transport tizimlariga integratsiya qilish yangi sanoat tarmoqlarining rivojlanishiga yordam beradi, shu bilan birga, xususiy sektorda raqobatbardoshlikni oshiradi. Shuningdek, barqaror rivojlanishga asoslangan transport tizimlari uzoq muddatda davlat iqtisodiyotiga qo‘shimcha foyda keltiradi, chunki ular energiya importini kamaytiradi va iqtisodiy o‘sishning yangi manbalarini yaratadi.

Tadqiqotda ekologik ta'sir masalasi alohida o‘rganildi. Yashil transport tizimlari, ayniqsa, elektr va hibrid transport vositalari, atrof-muhitga salbiy ta’sirni kamaytirish bo‘yicha katta imkoniyatlarga ega. Transport sektori iqlim o‘zgarishining eng katta sababchilaridan biri bo‘lishiga qaramay, ushbu sohada yashil iqtisodiyot prinsiplarini qo‘llash uglerod chiqindilarini kamaytiradi, atmosferaga zararli gazlarni chiqarishni sezilarli darajada pasaytiradi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, yashil iqtisodiyotga asoslangan transport tizimlari nafaqat ekologik xavflarni kamaytiradi, balki shaharlarning havosini yaxshilashga, shuningdek, ijtimoiy salomatlikni saqlashga yordam beradi. Transport sektorida yashil iqtisodiyot tamoyillarining ijtimoiy va sog‘liqni saqlashga ta’siri ham ahamiyatli ekanligi ma'lum bo‘ldi. Yashil transport tizimlarining rivojlanishi nafaqat ekologik foyda keltirmoqda, balki jamoat transporti va piyodalar uchun xavfsiz va qulay sharoitlarni yaratadi. Tadqiqotda, velosiped va piyodalar uchun ajratilgan yo‘laklar, shuningdek, energiya samaradorligi yuqori bo‘lgan transport tizimlarining sog‘liqni saqlashga bo‘lgan ijobiy ta’siri haqida ma'lumotlar keltirilgan. Bu, o‘z navbatida, yurak va nafas olish tizimi kasalliklarini kamaytirishga, shahar aholisi uchun sog‘lom turmush tarzini ta’minlashga yordam beradi.

Tadqiqotda turli mamlakatlarda yashil iqtisodiyot prinsiplarini joriy etish bo‘yicha muvaffaqiyatli tajribalar ko‘rib chiqildi. Yevropa va Xitoy kabi rivojlangan mamlakatlarda yashil transport tizimlarini joriy etish orqali barqaror iqtisodiy o‘sishga erishilgan. Bu mamlakatlar transport infratuzilmasini yangilash, elektromobillarga o‘tish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini transport sektoriga qo‘llash orqali o‘z iqtisodiy samaradorligini oshirishga erishdi. Rivojlanayotgan mamlakatlar uchun bu tajribalarni o‘rganish va moslashtirish muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, transchegaraviy hamkorlik va xalqaro tajribalarni o‘rganish orqali yashil transport texnologiyalarining global tarqalishi va samarali amalga oshirilishi mumkin.

Xulosa. Ushbu tadqiqot, transport sohasida yashil iqtisodiyot prinsiplarini tatbiq etishning iqtisodiy va ekologik ta’sirlarini chuqur o‘rgandi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, yashil iqtisodiyot tamoyillarining transport tizimlariga tatbiq etilishi nafaqat atrof-muhitni himoya qilish, balki iqtisodiy samaradorlikni oshirish, energiya resurslaridan samarali foydalanish va yangi ish o‘rinlarini yaratish imkoniyatlarini yaratadi.

Yashil iqtisodiyotga asoslangan transport tizimlari, masalan, elektromobillar va qayta tiklanuvchi energiya manbalariga asoslangan texnologiyalar, nafaqat karbon chiqindilarini kamaytirish, balki energiya samaradorligini oshirish va ijtimoiy salomatlikni yaxshilashga ham yordam beradi. Shuningdek, yashil transport tizimlari

orqali transport xarajatlari kamayadi, shaharlarni boshqarish samaradorligi oshadi va jamoat transporti tizimi yaxshilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanish: Global va mintaqaviy trendlar. BMT Rivojlanish Dasturi, 2020.
2. Shaharlar va transport: Yashil iqtisodiyot tamoyillarini amaliyotga tatbiq etish. Xalqaro Transport Jamiyati, 2019.
3. Elektr transporti: Yashil iqtisodiyotga oid texnologiyalar va ularning samaradorligi. Evropa Ittifoqi, 2021.
4. Transport sektori va ekologik barqarorlik. Jahon Banki, 2022.
5. Yashil iqtisodiyot va transportni rivojlantirish: Markaziy Osiyo tajribasi. Markaziy Osiyo Tadqiqotlari Instituti, 2021.
6. Iqtisodiy o‘sish va atrof-muhit: Transport sektori orqali barqaror rivojlanish. BMT Atrof-Muhit Dasturi, 2020.
7. Barqaror transport siyosati: Transport sektori va yashil texnologiyalarni integratsiya qilish. O‘zbekiston Respublikasi Transport Vazirligi, 2022.
8. Xalqaro transport tarmoqlarida yashil iqtisodiyotga asoslangan integratsiya. Xalqaro Transport Forumi, 2021.